

Засуджуємо звірства російської федерації над мирним українським народом!

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXXIV-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 3-4/ ЛЮТИЙ 2024 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

ДНІВ ВІЙНИ В САМОМУ СЕРЦІ ЄВРОПИ:
наслідки, реалії та перспективи на
регіональному та глобальному рівнях

Круглий стіл до другої річниці війни в Україні

Союз українців Румунії у партнерстві з Фракцією національних меншин у Палаті депутатів організує круглий стіл на тему «730 днів війни в самому серці Європи: наслідки, реалії та перспективи на регіональному та глобальному рівнях». Захід відбудеться 27 лютого ц.р., о 12:00 годині у залі «Міхай Вітязул» Палати депутатів.

Дискусії будуть зосереджені на низці пріоритетних питань, таких як: три-

стороння співпраця та підтримка Румунією України і Республіки Молдова, перспективи європейської інтеграції України та Республіки Молдова, російська агресія як загроза стабільності, безпеці та демократії в регіоні, залучення діаспори до підтримки України, а також відбудова та консолідація України.

На заході також будуть розглянуті такі теми, як: динаміка румунсько-українських відносин, подолання наслід-

ків російської агресії в Україні, протидія зусиллям путінського режиму з підриву демократії та європейських інститутів, а також з розколу західних суспільств.

Очікується, що у заході візьмуть участь чільні посадовці, дипломати, представники органів місцевого самоврядування з Румунії, України та Республіки Молдова, науковці та політики, експерти та представники української громади.

З діяльності голови СУР, депутата Миколи-Мирослава ПЕТРЕЦЬКОГО

Микола-Мирослав Петрецький розповів про свої пріоритети на наступний період

У четвер, 1 лютого, розпочалася нова парламентська сесія, передостання парламенту поточного скликання. Це надзвичайно складний час для Румунії, враховуючи безпекові виклики в регіоні та в усьому світі, а також той факт, що цього року відбудуться чотири види виборів – до Європейського парламенту, місцеві, парламентські та президентські.

Із цієї нагоди Микола-Мирослав Петрецький у дописі в Facebook написав, що його парламентські пріоритети на наступну сесію, як і раніше, зосереджені на всій українській громаді, на підвищенні якості та рівня життя як українців у Румунії, так і всіх громадян, які проживають у містах та повітах компактного проживання українців.

«На внутрішньому плані я зосереджуся на підтримці освіти рідною мовою, українських церков, незалежно від конфесії, мерів

та депутатів місцевих рад, обраних від Союзу українців Румунії, відданих грома-

дам, які вони представляють, та відповідально ставляться до своїх обов'язків. Я продовжуватиму підтримувати та просувати усі місцеві та транскордонні проекти, які сприяють економічному розвитку, проекти, які сприяють збереженню європейських та культурних цінностей або сталому розвитку румунських населених пунктів та повітів», – написав Голова СУР.

Микола-Мирослав Петрецький додав, що з позиції заступника голови Комітету з питань культури, мистецтв та засобів масової інформації Палати депутатів просуватиме і підтримуватиме всі проекти в цих сферах, які є важливими для Румунії.

«На зовнішньополітичному плані я маю намір продовжувати свої зусилля щодо зміцнення політичного діалогу та двосторонніх відносин між Румунією та Україною, а також щодо посилення фундаментальної ролі етнічних українців у Румунії, відповідно, румунів в Україні, як надзвичайно міцного «мосту» у відносинах між двома країнами», – зазначив представник української меншини у Палаті депутатів.

www.facebook.com/miroslavpetrechi

Заходи СУР до другої річниці війни в Україні

У контексті дворіччя від початку російського вторгнення в Україну 24 лютого 2024 року, Союз українців Румунії організовує понад 20 заходів у всіх повітах країни, де Союз має філії.

Таким чином Арадська філія СУР проведе круглий стіл, за участі членів української громади та українських біженців, які знайшли прихисток в Арадському повіті.

Ботошанська філія СУР організує круглий стіл та дебати про наслідки війни в Україні, у приміщенні організації в Рогожештах за участі численних представників префектури, місцевої ради, членів філії та української громади в повіті.

Бухарестська філія СУР представить фотовиставку на тему «Болючі сліди війни в Україні» та організує круглий стіл на тему «Втікачі від війни - свідчення українських переселенців». Із цієї нагоди учасникам буде запропоновано переглянути фільм про жахи війни, яку росія розв'язала проти України.

Караш-Северінська філія СУР вшанує пам'ять українських героїв війни і тисяч невинних людей, які загинули внаслідок незаконної російської агресії в Україні поминальною панахидою, яку відслужить собор священиків. Після цього відбудеться круглий стіл, присвячений ситуації в Україні, а також коротка культурно-мистецька програма.

Галацка філія СУР підготує та презентує відеоролик зі зворушливими свідченнями українських біженців, які тікаючи від війни знайшли прихисток у Румунії, після чого відбудеться музичний маніфест хору «Ясниця», що діє при Галацкій філії.

Ясська філія СУР також проведе круглий стіл, присвячений другій річниці війни, а Марамуреська філія СУР організує захід під назвою «Друга річниця російського вторгнення в Україну» за участю численних гостей, членів СУР та кількох українських біженців у Румунії.

Сату-Марська філія СУР проведе церемонію покладання вінків до погруддя Тараса Шевченка в місті, після чого відбудеться молитовна хода зі свічками в пам'ять про жертв війни. Після цього в Сату-Маре відбудеться круглий стіл на тему «Два роки повномасштабної війни в Україні». Учасники зможуть переглянути короткометражний документальний фільм про солідарність мешканців Сату-Маре з Україною.

Клузька філія СУР у співпраці з відділом української мови при Клузькому Університеті імені Бабеша-Бойоя проведе круглий стіл на тему війни в Україні під назвою «Десять років військового спротиву України». Захід розпочнеться з панахиди в пам'ять про жертв невинної агресії російських військ проти українського народу, як військових, так і цивільних. Дискусії за круглим столом будуть зосереджені на незаконній анексії Криму російською федерацією в 2014 році, гібридній війні, яку вів Кремль до 2022 року, поступовому військовому вторгненню в Україну, широкомасштабному вторгненню 24 лютого 2022 року, допомозі Румунії Україні та українським біженцям, які знайшли прихисток у нашій країні, стадії військової агресії проти України та її негативних наслідках для Європи і всього світу, підтримці Румунією та Союзом українців Румунії європейської та євроатлантичної інтеграції України на всіх рівнях, враховуючи те, що декілька пунктів Резолюції IX-го з'їзду СУР передбачають

таку підтримку, а також на підвищенні обізнаності усього світу про важливість відбудови України та відновлення і зміцнення демократії в Європі та в світі. У заході візьмуть участь науковці, політики, аналітики, викладачі з Клужа та Києва, члени СУР, біженці, які проживають у Клузькому повіті.

Спеціальна програма, підготовлена Сучавською філією СУР включає поминальну службу в пам'ять про загиблих героїв, презентацію дій СУР на підтримку українських біженців та внутрішньо переміщених осіб в Україні, а також концертну програму у виконанні гурту «Співучі українки», сформованого кількома біженцями з України.

Тіміська філія СУР також проведе, спільно з представниками місцевих та повітових державних адміністрацій, круглий стіл на тему «Два роки поруч з біженцями з України», присвячений наслідкам війни в Україні. Програма заходу включає фото-відео виставку, на якій будуть представлені документальні репортажі про війну в Україні та виклики, з якими стикаються українські біженці, що прибули до Тімішоари.

У приміщенні Тульчанської філії СУР також відбудуться широкі дебати, на які запрошені представники Інспекторату з надзвичайних ситуацій в Тульчанському повіті, Префектури Тульчі, Шкільного інспекторату повіту Тульча, мерії Тульчі, установ, які беруть участь у підтримці біженців та українського народу з перших днів російського вторгнення в Україну.

У партнерстві з Префектурами та структурами Міністерства внутрішніх справ Марамуреська, Сату-Марська, Сучавська і Тульчанська філії СУР організують на пунктах пропуску через кордон Сігету Мармаціей, Халмеу, Сірет та Ісакча, флешмоб проти збройної агресії росії проти України.

З діяльності голови СУР, депутата Миколи-Мирослава ПЕТРЕЦЬКОГО

Нова зустріч з представниками української спільноти у Мараморощині

Наполегливі зусилля для правильного спрямування діяльності Союзу українців Румунії, з наголосом на визначенні та вирішенні проблем, з якими стикається українська громада, були продовжені в рамках кампанії «Дізнавайся! Підтримуй! Вирішуй!». Нова зустріч відбулася 8 лютого в офісі Марамурської філії СУР за участю членів комітету та членів місцевих організацій СУР Марамуреш.

Серед питань найпершої важливості, які поживали дискусії були конкретні проблеми української громади з кожного населеного пункту, в якому живуть етнічні

числі через поширення інформацій про масштабну діяльність СУР.

Шляхом відкритого діалогу з представниками всіх організацій СУР Марамурського повіту та розуміючи особисті та колективні потреби нашої громади, Микола-Мирослав Петрецький визначив потреби етнічних українців та напрямок, в якому Союз має рухатися надалі, щоб бути якнайближче до українців.

На зустрічі Миколу-Мирослава Петрецького супроводжували члени Ради СУР, серед яких перший заступник голови Василь Пасенчук, заступник голови Іван Рекало, заступник голови Анна Самбор, голова Марамурської філії Мирослав Петрецький, голова Союзу української молоді Румунії Олександр Мочер-нак, голова Союзу українських

українці в Марамуреші, звіт про найуспішніші напрямки діяльності Союзу до цього часу та завдання, які СУР ставить перед собою в подальшому. Були обговорені, пункт за пунк-

том, заходи організовані СУР впродовж останніх 4-х років, підтримку надану освіті українською мовою, зокрема в організації шкільних конкурсів та олімпіад, та зусилля, які Микола-Мирослав Петрецький докладав на парламентському рівні для вдосконалення чинного законодавства.

Також, було обговорено підтримку, яку СУР надав українським церквам та ініціативи, які організація планує

впровадити надалі для підтримки духовних та релігійних цінностей громади. Одночасно, було розглянуто шляхи залучення членів української громади до просування діяльності СУР в он-лайн середовищі, в тому

жінок Мірела Чукур, голова місцевої організації Поляни Сергій Стуляник та мер Ремет Іван Бринзанік.

Питання правового режиму ліцею ім. Т. Шевченка остаточно врегульовано

У результаті численних депутатських запитів і клопотань, поданих Миколою-Мирославом Петрецьким протягом останніх років, Уряд Румунії на засіданні у четвер, 8 лютого, прийняв рішення про врегулювання правового режиму Педагогічного ліцею імені Тараса Шевченка у місті Сігету Мармаціей Марамурського повіту, єдиного в Румунії, де викладання ведеться повністю українською мовою, котрий задовольняє освітні потреби сотень учнів, як з Марамурського, так і з сусідніх повітів.

Рішенням, прийнятим у четвер, уряд розпорядився зареєструвати будівлю, в якій діє український ліцей, в централізованому реєстрі державного публічного майна та передати її в управління Міністерства освіти через Шкільний інспекторат Марамурського повіту та Шкільний спортивний клуб Сігету-Мармаціей, а також оновити дані про юридичну особу, яка управляє цим майном, технічні дані та інвентаризаційну вартість майна, ідентифікованого за номером MF 60393, після його внесення до земельного када-

стру, його переоцінки та передачі цього майна з державної власності до комунальної власності міста Сігету-Мармаціей для потреб Педагогічного ліцею ім. Тараса Шевченка.

Таким чином, була остаточно вирішена проблема, яка тягнулася роками і, яка завжди була

пріоритетною для Миколи-Мирослава Петрецького, як парламентаря та Голови Союзу українців Румунії, враховуючи, що освіта рідною мовою є «наріжним каменем» для збереження культури та національних цінностей. Протягом усіх цих років від порушував це питання в незліченних депутатських запитах, меморандумах та розмовах з представниками компетентних установ, як на місцевому, так і на центральному рівнях, в тому числі з міністеркою освіти Ліджією Дека та прем'єр-міністрами Ніколаєм Чуке і Марчелом Чолаку, яким дякує за їхнє розуміння та за всю інституційну підтримку, яку вони надали.

«Переконаний, що ми зможемо в найкоротші терміни розпочати інвестиційні проекти в цьому навчальному закладі з тим, щоб забезпечити належні умови для навчання, підвищити доступність, якість та привабливість освіти рідною українською мовою», – написав Микола-Мирослав Петрецький у соціальних мережах.

Сприйняття корупції у світі: скільки балів набрали Румунія та Україна

Румунія залишається серед країн ЄС з найгіршими показниками щодо впровадження антикорупційних заходів, отримавши 46 балів зі 100 можливих, разом з Болгарією (45 балів) та Угорщиною (42 бали). Це, згідно з Індексом сприйняття корупції (CPI) 2023, відображає наявність недоліків у сфері верховенства права.

У прес-релізі, опублікованому міжнародною організацією Transparency International, яка з 1995 року розраховує цей показник, зазначається, що більшість країн ЄС досягли незначного або взагалі не мали жодного прогресу в боротьбі з корупцією у державному секторі.

Індекс сприйняття корупції є найвідомішим показником корупції у всьому світі та відображає те, як незалежні та бізнес-експерти сприймають корупцію в державному секторі в 180 країнах і територіях. Рейтинг складається за шкалою від 0 (дуже високий рівень корупції) до 100 балів (вкрай низький рівень корупції).

«Середній показник по ЄС залишається незмінним протягом останніх п'яти років на рівні 64 балів. Румунія знаходиться серед країн ЄС з найгіршими показниками. Згідно з методологією Transparency International, оцінка нижче 50 балів є непринятно низькою, особливо в порівнянні з середнім регіональним показником. Крім того, зміни на 1-2 бали з року в рік зазвичай відображають похибку дослідження, особливо якщо вони не є постійними», – йдеться в релізі.

Румунія здобула 46 балів зі 100 можливих у цього річного дослідженні та посіла 63 місце (зі 180 країн). Згідно з прес-релізом, порівняно з 2014 роком наша країна має плюс три бали, але еволюція не була лінійною. «Між 2014 і 2016 роками вона набрала п'ять балів, з 43 до 48. У наступні роки Румунія втратила чотири бали, набравши 44 у 2019 році. З тих пір країна піднялася у списку всього на два бали. У 2022 і

2023 роках показник був однаковим - 46 балів, що значно нижче середнього показника по ЄС. Болгарія пройшла схожий шлях, отримавши за останні 10 років від 41 до 44 балів. З іншого боку, торік Болгарія вперше досягла позначки у 45 балів. На противагу цьому, в Угорщині спостерігається постійне зниження рейтингу з 54 балів у 2014 році до лише 42 балів у 2023 році, що ставить її на останнє місце в ЄС», – йдеться в документі.

У рекомендаціях антикорупційної мережі Transparency International для Румунії йдеться про необхідність оновлення законодавства у сфері доброчесності з метою усунення законодавчих прогалин і суперечностей, а також підвищення чіткості регулювань у цій сфері. Організація також рекомендує підвищити прозорість у процесі прийняття рішень органами

влади, у тому числі шляхом проведення ефективних консультацій з громадськістю та забезпечення легкого доступу до інформації, що становить суспільний інтерес, стандартизації та роз'яснення адміністративних процедур шляхом ухвалення Адміністративно-процесуального кодексу.

На думку Transparency International, для зміцнення доброчесності в органах державної влади необхідні подальші дії. «На рівні держав-членів ЄС спостерігаються спроби підризу антикорупційних заходів шляхом ослаблення механізмів стримувань і противаг, покликаних забезпечувати належне управління державними справами. У той же час, прийняття нових законів і нормативно-правових актів або створення нових відомств є заходами, які не призводять автоматично до кращої протидії корупції. У багатьох країнах, в тому числі і в Румунії, все ще існує великий розрив між положеннями законодавства і тим, як воно впроваджується. Тому необхідні постійні дії і заходи для забезпечення як вдосконалення антикорупційних механізмів, так і зміцнення державної доброчесності», – йдеться у дослідженні.

Україна отримала 36 балів зі 100 можливих в Індексі сприйняття корупції за 2023 рік і посідає 104 місце. Порівняно з минулим роком Україна набрала на 3 бали більше, але це один із найкращих результатів за минулий рік у світі. «Також Україна стала однією з 17 країн в цього річному Індексі, що продемонстрували свій найкращий показник за увесь час», – наголосили в організації.

За оцінками Transparency International найменш корумпованими країнами в світі є Данія (90 балів), Фінляндія (87 балів), Нова Зеландія (85 балів) та Норвегія (84 бали), а найбільш корумпованими залишаються Південний Судан, Сирія, Венесуела (13 балів) та Сомалі (11 балів).

651 рік з часу першої документальної згадки про село Рускова

Знагоди 651-річчя з часу першої документальної згадки про село Рускова Марамурського повіту, у перший день Нового року (за старим стилем), голова Союзу українців Румунії Микола-Мирослав Петрецький отримав диплом за підтримку, надану цьому населеному пункту та його мешканцям. «Для мене велика честь прийняти цю нагороду, це заохочує мене до продовження зусиль, націлених на зміцнення та просування ідентичності українців Румунії», – зазначив він зі сцени святкового заходу.

Микола-Мирослав Петрецький також заявив, що «Рускова – це не просто населений пункт, це місце, яке називають батьківщиною кілька тисяч працьовитих і активних людей. Ці люди уособлюють собою суть історії, яка сформувала це чудове селище. Я вітаю їх, дякую і заохочую й надалі зберігати українські традиції та звичай, які є справжнім скарбом нашої самобутності.»

З нагоди 651-річчя свого існування, а також з нагоди святкування Нового року за старим стилем, мерія та місцева рада Рускови, за підтримки Марамурської повітової ради та Марамурської філії Союзу українців Румунії, організувала справді незабутній культурно-мистецький захід. На сцені місцевого Будинку культури виступили виконавці з Румунії та України, пропонуючи захоплюючий і барвистий концерт.

Під час заходу пан Василь Горват, а також Іван Лібер посмертно, отримали звання «почесний громадянин» цього населеного пункту, на знак визнання їхньої відданості просуванню культурних цінностей та духу української громади Рускови.

Зустріч з представниками українських організацій у Східній Європі

Як регіональний віцепрезидент Світового Конгресу Українців (СКУ) у Східній Європі, 22 січня Голова СУР Микола-Мирослав Петрецький провів першу зустріч у цьому статусі, разом з Євгенією Петровою, координаторкою СКУ зі зв'язків з громадами.

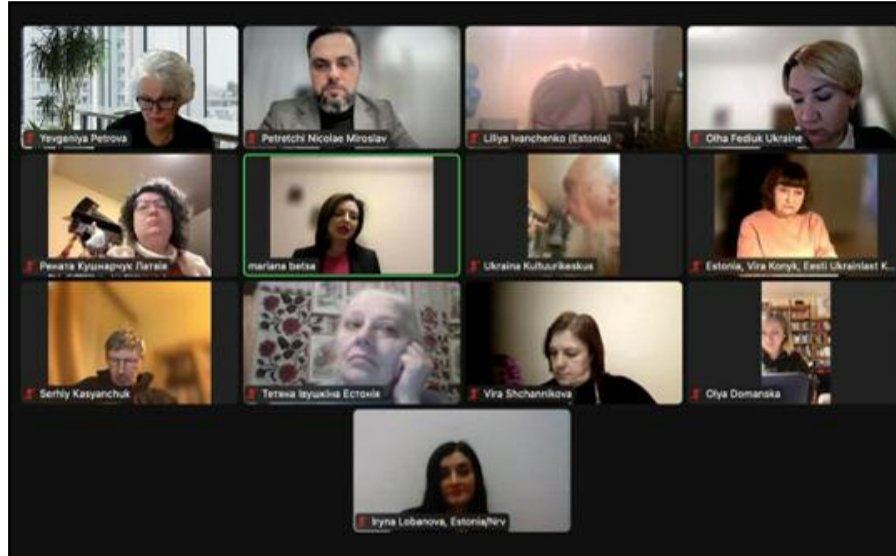
У засіданні взяли участь Посол з особливих доручень МЗС України з питань світового українства, пані Мар'яна Беца, а також представники українських організацій в Естонії, Литві, Латвії, Угорщині, Молдові та Словаччині.

Під час зустрічі було представлено та обговорено цілу низку питань, зокрема:

- діяльність організацій української діаспори, їх співпраця з МЗС України;
- пріоритети СКУ;

- глобальна кампанія щодо посилення санкцій проти Російської Федерації;

- ситуація з навчання українською мовою, а також актуальні міжнародні та регіональні освітні питання.

Також були обговорені питання, пов'язані з прикладами передової практики Союзу українців Румунії, які можуть бути впроваджені в інших організаціях українців у східноєвропейському регіоні та за його межами.

Крім цього голова СУР представив інформацію про сесію стратегічного планування Світового Конгресу Українців, яка відбудеться в Румунії навесні цього року. Водночас було проаналізовано та обговорено базу даних мережі СКУ в прив'язці до географічної карти регіону, з метою покращення та посилення діяльності СКУ в Східній Європі.

www.uur.ro

- заходи, заплановані на 24 лютого, до другої річниці повномасштабного вторгнення росії в Україну;

Допомагаючи Україні ми допомагаємо собі

В Україні триває вже друга воєнна зима. росія знову б'є по українських містах та намагається пошкодити об'єкти критичної інфраструктури, щоб змусити українців мерзнути та підштовхнути Київ до переговорів. Обидві сторони мало чого здобули в наступальних діях. Україна рішуче обороняється в районах Авдіївки, Бахмута, Горлівки тощо, де бої набули характеру війни на виснаження. Лінія фронту за останні місяці майже не змінилася, незважаючи на зусилля українських військ під час контрнаступу минулого літа та подальші наступи російських військ по всьому фронту, попри щоденні величезні бойові втрати. З огляду на це багато оглядачів схиляються до думки, що ситуація може призвести в цьому році до нового замороженого конфлікту, що буде на користь Москви. Після анексії Криму та початку війни на Донбасі у 2014 році минуло вісім років відносного застою на лінії фронту. росія вміє використовувати заморожені конфлікти, як ми вже бачили це у Придністров'ї та на Південному Кавказі. Україна однак не збирається допустити замороження війни, тому що Путін використає це для реваншу. У Києві стверджують, що росія розглядає сценарій заморозки війни в Україні, щоб відновити свій військовий потенціал до 2028 року та знову піти у наступ.

Демократичний світ має й надалі підтримувати Україну

У цьому контексті Адріан Дуче, віцепрезидент Центру євроатлантичної стійкості та член експертної групи Гельсінського центру передового досвіду з протидії гібридним загрозам наголосив на необхідності подальшої підтримки України. «Україна гостро

потребує зовнішньої підтримки. Підтримка з боку Сполучених Штатів є надзвичайно важливою для продовження боротьби з російським агресором. Дійсно, в Конгресі США досі тривають дискусії довкола нового фінансового пакету для України, хоча,

першу чергу для демократичного світу, для всіх тих, хто захищає демократію», – зазначив Адріан Дуче.

Водночас він вважає, що путінський режим шукає можливості тимчасово «заморозити» війну в Україні, аби підсилитися,

якщо уважніше подивитися на речі, 90% цих коштів не залишають території США, а навпаки, вони відроджують американську оборонну промисловість і створюють нові робочі місця для американців», – сказав експерт. Він навів приклад з ракетами «Стінгер», які не вироблялися з 2005 року, а торік компанія отримала новий контракт на суму понад 600 мільйонів доларів. Допомога Україні дуже важлива, тому що «Україна не може самотужки виграти цю війну. Українці можуть чинити опір, вони можуть продовжувати боротися. Але без послідовної фінансової, військової та гуманітарної допомоги Україна не може досягти перемоги, а перемога необхідна для Європи, в

тверджуючи, що в дійсності у Путіна в голові лише одна мета – знищення України. «Інтереси Москви виходять далеко за рамки створення нового, скоріше затяжного, аніж замороженого конфлікту. Тому що український народ не змириться із замороженим конфліктом на своїй території. Москва хоче більшого, не лише східних територій України, не лише Криму. Росіяни з самого початку говорили, що хочуть усунути «київський режим», вони прагнуть, щоб держава Україна перестала існувати» – каже провідний румунський експерт.

(Продовження на 6 стор.)

Василь КАПТАРУ

Всесвітня служба Радіо Румунія

Генсек ООН: Світ рухається до хаосу

У середу, 7 лютого, Генсек ООН Антоніу Гутерреш звернувся з посланням до Генеральної асамблеї, згадавши конфлікти в світі і виділивши пріоритети організації на 2024-й рік. Він також звернув увагу на основні проблеми, які постають перед світом цього року та наголосив, що людство рухається до хаосу.

ситуація найгірша. «Поточна дисфункція є глибшою і небезпечнішою», – сказав він.

«За часів "холодної війни" добре налагоджені механізми допомагали управляти відносинами між наддержавами», але «в сьогоденному багатопольному світі таких механізмів немає. Наш світ вступає в епоху хаосу» і «ми бачимо результати: небезпечне і непередбачуване з'ясування стосунків "хто є хто", яке залишається непокараним», – зауважив Гутерреш.

Із цієї ж нагоди Генсек ООН висловив стурбованість новим розповсюдженням ядерної зброї та розробкою «нових засобів для вбивства одне одного», що може призвести до зникнення людей з лиця Землі. «Сьогодні у світі так багато злості, ненависті та шуму. Здається, що кожного дня, за найменшої нагоди, відбувається війна – жахливі конфлікти, в яких гинуть і калічаються мирні жителі в рекордних кількостях; словесні війни; війни за територію; культурні війни», – сказав Антоніу Гутерреш.

Генеральний секретар ООН закликав уряди всього світу скористатися нагодою «Саміту майбутнього», який відбудеться у вересні в Нью-Йорку в рамках Генеральної Асамблеї ООН, щоб змодельювати діючу багатосторонність на наступні роки.

Василь КАПТАРУ

Генеральний секретар ООН висловив жаль з приводу безпрецедентних розбіжностей в Раді Безпеки, яка не в змозі відреагувати на «жахливі конфлікти», що розростаються. «Деякі країни безвідповідально ігнорують і підривають принципи багатосторонності. Рада Безпеки, головний інструмент миру в усьому світі, зайшла в глухий кут через геополітичні розломи».

Антоніу Гутерреш сказав, що Рада Безпеки розділена не вперше, але нинішня

У Румунії можуть довічно забирати водійське посвідчення в автомобілістів

5 лютого Сенат Румунії негласно прийняв законопроект, який, пропонує довічно позбавляти права керування транспортним засобом водіїв, які, перебуваючи в стані алкогольного або наркотичного сп'яніння, спричинили ДТП, що призвело до загибелі людини.

За офіційними даними, станом на 2020 рік у Румунії було виявлено 740 водіїв у стані алкогольного сп'яніння, а в період з 1 січня по 30 червня 2022 року було виявлено 1 294 водія під впливом психотропних речовин і 13 509 водіїв за кермом у нетверезому стані, – йдеться у пояснювальній записці.

Необхідність ухвалення документа, як зазначають автори, зумовлене зростанням кількості випадків масштабних ДТП по всій країні. Водіння під дією алкоголю або наркотиків є одним із найпоширеніших порушень правил дорожнього руху, за яке позбавляють водійських прав, а подібний законопроект дозволить дисциплінувати водіїв та зберегти людські життя.

Законодавча ініціатива щодо внесення змін до Термінової постанови №195/2002 р. про дорожній рух на дорогах загального користування була направлена на обговорення до Палати депутатів, яка розгляне нормативно-правовий акт в останньому читанні.

Василь КАПТАРУ

Допомагаючи Україні ми допомагаємо собі

(Закінчення. Поч. на 5 стор.)

Він додав, що Україна не погодиться на заморожений конфлікт, за винятком безвизової ситуації, тобто у разі припинення підтримки західних держав.

Україна може й надалі покладатися на всеосяжну підтримку Румунії

Президент Клаус Йоганніс під час нещодавньої зустрічі з главами та представниками іноземних представництв та місій, акредитованих у Румунії, заявив, що другий рік війни проти України продовжує приносити величезні жертви, примножуючи негативні наслідки в усьому світі. Він підкреслив, що зараз вкрай важливо, щоб Україна продовжувала отримувати фінансову підтримку та експертну допомогу для зміцнення інституційного та інвестиційного середовища з метою забезпечення стабільності та розвитку. «Румунія була і залишається на боці свого сусіда та українських громадян, які мужньо захищають свою свободу, суверенітет і територіальну цілісність. Завдяки нашим значним зусиллям через Румунію пройшло понад 33 мільйони тонн українського зерна, що становить понад 60% продукції, яка була перевезена "шляхами солідарності" Європейського Союзу. Під час

візиту Президента Зеленського до Бухареста в жовтні ми підписали дуже змістовну Спільну декларацію. Тоді ми вирішили розпочати конкретний процес приведення відносин між Румунією та Україною до рівня стратегічного партнерства і підтвердили це зобов'язання під час нашої нещодавньої телефонної розмови. Щодо долі війни, наша позиція залишається незмінною: тільки Україна може вирішувати, коли, в яких параметрах і як відбуватимуться будь-які мирні переговори. На регіональному, європейському та глобальному рівнях вкрай важливо, щоби ми залишалися твердо прихильними до України», – заявив Клаус Йоганніс.

Румунія давно засвоїла свій урок з росією

І глава румунського уряду та лідер найбільшої керівної Соціал-демократичної партії Марчел Чолаку заявив, що Румунія залишається солідарною з Україною. Він сказав, що громадяни Румунії можуть зараз спати спокійно завдяки членству країни в НАТО, додавши, що членство в Альянсі принесло найбільші в історії Румунії гарантії безпеки і зовнішньої стабільності, що є життєво важливим для забезпечення подальшого розвитку країни. На тлі протестів

румунських автоперевізників та фермерів Марчел Чолаку зазначив, що українцям потрібна допомога, а Бухарест забезпечить і надалі транзит українського зерна, додавши, що буде вжито заходів для того, щоб воно не залишалось у Румунії. «Ми спимо вдома спокійно, тому що Румунія є членом НАТО. Якби ми не були в НАТО, ми б не спали спокійно вдома. Ми солідарні з Україною. Ми ні в кого нічого не брали, щоб віддати українцям, навпаки, ми допомагаємо їм експортувати своє зерно. У Румунії не залишилося жодного зернятка, і я, як прем'єр-міністр, подбаю про те, щоб якщо це і сталося, то більше не повториться. Перевізники мають рацію, як і всюди в Європі і в нас мають бути окремі коридори для транспортних засобів з країн ЄС і з третіх країн. Але не просить мене кидати каміння в українців. Український народ зараз потребує допомоги, не вони напали на росію», – сказав Марчел Чолаку. Прем'єр-міністр заявив, що Румунія «засвоїла свій урок з росією». «Румунія зуміла у своїй зовнішній політиці тримати цю країну на відстані і ніколи не вірити нічому, що приходить від росії. «Єдине, що ми не змогли зупинити, так це російську зиму, яка постійно приходила від них. Але зрештою у нас є ресурси і без росії», – сказав глава румунського уряду.

Перший дитячий садочок з українською мовою виховання з'явиться у Тімішоарі

Новий дитячий садок з українською мовою навчання буде створений у місті Тімішоара. Заклад дошкільної освіти запрацює за ініціативи та безпосередньої підтримки Союзу українців Румунії.

Проект дошкільного закладу втілює у життя Тіміська філія СУР, а діятиме він у приміщенні філії на вулиці Маршала Александру Авереску 3б у м. Тімішоара. Дитсадочок працюватиме у сучасному приміщенні, оснащеному усім необхідним обладнанням, меблями та різноманітними матеріалами.

Українська група продовженого дня закладу дошкільної освіти з № 29 запрацює починаючи з 2024-2025 навчального року, з режимом

роботи з понеділка по п'ятницю з 8:00 до 17:00 год.

З дітьми працюватимуть педагоги з високим рівнем загальної та фахової підготовки, а дошкільнята, окрім занять, матимуть можливість брати участь у різних святах, розвагах, екскурсіях, конкурсах, творчих майстернях тощо.

Для запису та більш детальної інформації, усі бажаючі можуть звертатися безпосередньо до шкільної інспекторки з української мови Марії Сабо-Кондрей, або до Тіміського повітового шкільного інспекторату чи до секретаріату Тіміської філії СУР, що знаходиться

на вул. Маршала Александру Авереску 3б у місті Тімішоара.

Союз українців Румунії

Собор Святого Йоана Хрестителя

Другого дня після Богоявлення наша церква поминає собор Святого Йоана Хрестителя, який приготував дорогу Господню, показав всім присутнім на Йордані хто є Ісус: «Агнець Божий який бере гріхи світу». На Йордані не показує Йоан лише Ісуса як Сина Божого, там він відкриває всім нам Святу Трійцю, велику тайну Божества, а саме, що Бог є один в трьох особах: Син Божий хрестився в Йордані, Дух Святий зійшов на Нього у вигляді голуба, а Бог Отець промовив з небес: «Це Мій Син возлюблений у ньому моє благовоління. (Мт.3).

Тож природним чином після Богоявлення церква споминає того через кого Христос явився до людей. Тому, так само як після Різдва Ісуса ми святкуємо Собор Пресвятої Діви, оскільки через неї Ісус народився, а після Стрітіння Господнього згадуємо Святого Симеона, який стрітив і тримав Ісуса на своїх руках, після Бого-

явлення святкуємо Хрестителя і Предтечі Ісуса, тому що Йоан показав людям, хто є Ісус Христос. Йоан Хреститель є важливим для людей через строгу проповідь та через хрещення для покаяття та очищення гріхів. Багато учнів зібрав Йоан, які йшли слідом за ним, поважаючи його науку та поради. Могутність його слова походила від Бога, який вибрав його ще з утроби своєї матері.

Цар Ірод, який пізніше наказав убити його, любив слухати слова Йоана та боявся його, знаючи що його слова від Бога походять. Ісус сказав про нього, що «народженими від жінок не було більшого від Йоана Хрестителя» (Мт. 11, 11). Ми, християни святкуємо його народження, його собор та його смерть. Якщо всіх інших святих ми шануємо лише один день, коли вони народилися для вічності, то Йоана Хрестителя празнуємо три дні в році, підтверджуючи те, що він є великим святим пророком. Отже скільки причин

завдяки, яким Йоан є великим святим для всіх нас: Святий Йоан – останній пророк Старого Завіту, який творить зв'язок між Старим і Новим Завітами. Йоан упізнав Ісуса ще в утробі своєї матері, адже коли Єлизавета прийшла до Марії «заграло дитятко у утробі її» (Лк.1,41) Йоан є першою людиною, яка пізнає Ісуса та кланяється Йому ще з утроби. Його наука мала силу впливати на людські серця, оскільки вона була від Бога та була затверджена власним життям. Коли люди його питають чи він є Месією, він відповідає, що не є достойний ні взуття носити тому, хто є Месія. Смирненість робить Йоана великим. Могутність визнавати правду перед всіма людьми без різниці, він навіть царя зауважив, коли той робив гріхи. Ця сила визнавати Божу правду перед всіма людьми без різниці, робить його великим. І це лише кілька причин завдяки, яким Христос визнає Йоана найбільшим чоловіком народженим від жінки, чоловіком, який прикладом свого життя залишається великим святим, слова якого, слухаючи можемо очистити власне життя та знайти Христа Спасителя всього світу.

отець **Іван ЮРЧА**

Михайло Волощук

Заплакала в цвіту калина

Заплакала в цвіту калина,
Що явір більш не заспіває,
Бо з півдня прийшла хуртовина
Яка без жалю все втінає.

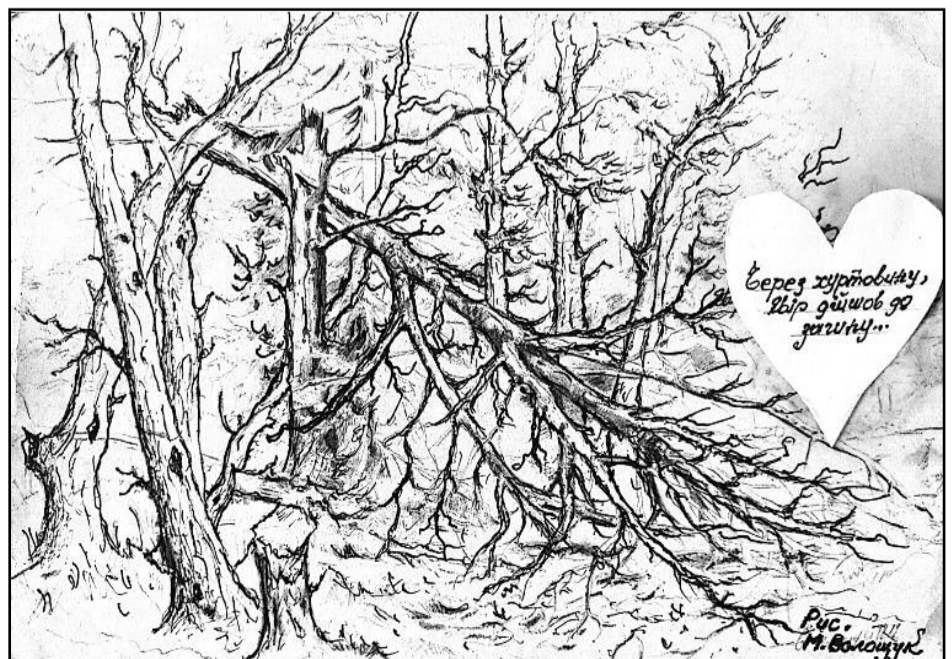
Й біля калини, в білу днину
Свою ненависть проявила,
Та за якусь важку провину
До смерті явора засудила.

Явора витягла з корінням,
Із любої землі, святої,
І впав він із своїм цвітінням,
Як зірка з далі голубої.

І в час той мов дивні трембіти
Поховальний марш йому заграли,
Й лілеї його бліді віти
В той день смутний поцілували.

Ось, що зробила хуртовина,
Що аж здригнулися міцні дуби,
Явора вбила без причини,
Й кохання його щонайлюби...

Тому й заплакала калина,
Засумувала й зажурилась,
Що без явора мов сльозина
На віки вічні залишилась...

РОЗКОЛЯДА «ОЙ, РАДУЙСЯ, ЗЕМЛЕ, СИН БОЖИЙ НАРОДИВСЯ!»

20 -21 січня 2024 року, делегація Союзу українців Румунії в складі Василя Пасенчука, першого заступника голови СУР та Івана Рекала, заступника голови СУР, взяла участь у різдвяному дійстві – Розколяді «Ой радуйся, Земле, Син Божий народився!», організованому Ямницькою територіальною громадою Івано-Франківської області України.

Газди підготували для учасників та запрошених делегацій з Румунії і Польщі цікаву і дуже гарну програму, в тому числі відвідання кількох об'єктів регіонального значення, а також участь у чудовому концерті, присвяченому зимовим святкам. У суботу, 20 січня, ми мали нагоду здійснити приємну, цікаву і дуже гарно організовану екскурсію на знаменитий курорт в українських Карпатах - Буковель, що включала й відвідання етнопарку "Гуцул Ленд". На другий день ми побували в гостях у крафтового виробника м'ясних делікатесів з Івано-Франківська, потім відбулася Розколяда «Ой, радуйся, Земле, Син Божий народився!» проведенням якої відзначили різдвяно-новорічні свята та підтримали військовослужбовців Збройних Сил України.

На добродійне дійство завітали сільський голова Роман Крутий, секретар сільської ради Юрій Проценко, заступник голови Микола Зелінський, старости сіл, депутати громади, духовенство, працівники Ямницької сільської ради, ЗМІ, громадськість. Гостями заходу були також партнери і друзі Ямницької ТГ з Румунії та Польщі.

Протягом дійства кожен мав змогу здійснити добровільні пожертви для допомоги українському війську. Присутні хвилиною мовчання вшанували усіх Героїв, котрі віддали свої життя, ставши на захист рідної Батьківщини. Настоятель храму митрофорний протоієрей о. Богдан Курилів благословив учасників на вдаль проведення Розколяди, побажавши Господнього благословення і небесних щедрот.

Голова Ямницької територіальної громади Роман Крутий привітав мешканців громади та гостей зі спільним християнським та мистецьким заходом: «Свято Різдва є особливим, бо спо-

віщає про народження Спасителя і дарує надію та віру в краще майбутнє для нашого народу. Тож за давнім християнським звичаєм, ми зібралися всією громадою у дружньому колі, щоби приві-

тати один одного з Різдвом Христовим, заколядувати, прославляючи народження Сина Божого, а водночас зробити добру справу – підтримати Захисників задля спільної Перемоги України!»

Також сільський голова висловив вдячність представникам польської й румунської делегації за солідарність, підтримку й допомогу, яку вони надали і продовжують надавати українському народові протягом складного воєнного періоду боротьби з московським окупантом.

У свою чергу іноземні гості – війт гміни Сьвонтки Вармінсько-Мазурського воєводства Республіки Польща Славомір Ковальчик та перший заступник голови Союзу українців Румунії Василь Пасинчук – привітали мешканців територіальної громади зі святом, висловили свою солідарність з українським народом, побажали Перемоги, миру і спокою, зазначивши, що й надалі підтримуватимуть українців у прагненні жити в цілісній та незалежній країні, звільненій від російського загарбника.

У стінах храму Св. Миколая різдвяні мелодії звучали по-особливому піднесено. Модерувала свято в.о. начальника відділу культури, молоді та спорту Т. Г. Марта Вацеба. Артисти-аматори на імпровізованій сцені відтворювали неповторність автентичних колядок, які підкреслювали різдвяний колорит зимових свят. Народними сучасними колядками від колективів та окремих виконавців, вертепними дійствами, Маланкою і щедруваннями славили Різдво Христове представники Ямницької громади.

У храмі було встановлено скриньки для пожертв на підтримку ЗСУ, і кожен охочий мав змогу внести свою лепту, щоби підтримати наше військо.

На завершення сільський голова Роман Крутий подякував колективам за вертепні дійства, Маланку, дорослу й дитячу коляду в ТГ, яка лунала для жителів протягом усіх Різдвяних свят. Окрему вдячність очільник громади висловив усім, хто долучився до організації заходу на підтримку ЗСУ, продовжуючи зберігати й відтворювати українські традиції та християнські звичаї: художнім колективам, художнім керівникам, отцям, старостам, відділам культури та освіти, а також жителям населених пунктів територіальної громади, які здійснили пожертви на допомогу українській армії.

Щиро дякуємо голові Роману Крутому, представникам Івано-Франківської державної адміністрації за запрошення, цікаву та приємну програму, турботу та увагу під час нашого перебування на території України. Окреме тепле та сердечне «дякую» пані Мар'яні і всім тим, хто дбали про нас.

Упродовж всього візиту було відзначено повагу, довіру та вдячність громади та її представників до Союзу українців Румунії та висловлено безпосередню подяку голові СУР, депутату румунського парламенту Миколі-Мирославу Петрецькому, а також голові Марамурської філії СУР Мирославу Петрецькому за все що вони зробили, за солідарність СУР з Україною та за підтримку українських біженців у Румунії.

Василь ПАСЕНЧУК,
Перший заступник СУР

19 лютого - День Державного Герба України

З давніх часів, менші чи більші групи людей, будь то «спільнота» військового, етнічного, культурного, релігійного характеру, тощо намагалися ідентифікувати себе через певні символи, які їх визначали. Спочатку це було більш помітно серед військ різних держав, щоб відрізнити себе та союзників від ворожих військ. Пізніше такі символи (герби, емблеми, прапори, гімни, логотипи тощо) почали використовувати і в мирні часи, найчастіше як герби аристократичного роду. Потім деякі із них стали державними символами, зокрема і гербом.

Герб являє собою набір відмінних і символічних знаків, особи, установи, місцевості, провінції чи держави, що виражають атрибути та/або елементи, що стосуються історії чи походження особистості, установи, місцевості, провінції чи держави. Історично існує кілька версій щодо появи герба як державної емблеми у світі. На думку деяких істориків, герб/емблема з'явився під час хрестових походів і лицарських турнірів XI-XII століть, щоб було легше ідентифікувати. З кінця 20-го століття і до сьогодні більшість геральдистів на Заході вважають, що герби виникли між 1120 і 1150 роками в північній Франції, Рейнській області, Німеччині, Англії, Швейцарії та північній Італії серед військових як засіб розрізнення союзників і ворогів у бою.

Герб України є невід'ємною частиною національної символіки і використовується на всіх рівнях державного життя. Це один із способів українців висловити свою приналежність до країни та національну гордість. Він є символом національної гідності та самовизначення, а також засвідчує прагнення України до свободи, незалежності та національного суверенітету. Герб також є символом духовної сили та непереможності, які Україна виявляла на всіх етапах своєї історії, в тому числі зараз у війні проти російських загарбників. У міжвоєнний період Тризуб став символом української боротьби за волю та символізував різні політичні організації XX століття. Під час Першої світової війни знак у формі тризуба використовували українські частини австрійської армії – Українські Січові Стрільці. На гербі Організації Українських Націоналістів (ОУН) замість середнього зубця був зображений тризуб із мечем. Символізм державності знайшов відображення і в Українській Повстанській Армії (УПА), яка боролася за незалежність України, воюючи на двох фронтах – проти тоталітарних російсько-комуністичних і

націонал-соціалістичних німецьких режимів. Тризуб в УПА був на предметах одягу, передусім підкладках – мазепинках, петлюрівках, поясах, а також на нагородах і в листівках, брошурах, журналах УПА. Локотивом боротьби за відновлення української держави та заборонених символів стає Український Народний Рух у 1989 році. Тризуб можна знайти на одязі, на лацканах

піджаків учасників багатотисячних мітингів за незалежність 19 лютого 1992 року тризуб як малий державний герб був затверджений народними депутатами постановою Верховної Ради України. Конституція від 28 червня 1996 року закріпила цей символ Української держави. Російська агресія в Криму в 2014 році, потім на сході України та в останні два роки під час повномасштабного російського вторгнення, почалася зі знищення Тризуба як символу української ідентичності. Але Тризуб досі об'єднує українських добровольців, воїнів та патріотів, які боронили і боронять незалежність України на десятому році вторгнення російської федерації в Україну.

Герб України разом із державним гімном, прапором і гаслом «Слава Україні!» це символ, в якому зашифрована сила української нації, традиції та століття боротьби за незалежність.

Вітаємо українців із цим визначним днем! Шануймо наші державні символи, наші обереги, за які полягли і помирають і сьогодні найкращі сини та доньки української землі!

Слава Україні!
Героям слава!

ЦІКАВА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ТРИЗУБ:

- Існує багато версій походження тризуба, але жодна з них не є загально визнаною. Згідно з найбільш обґрунтованими теоріями, тризуб — це стилізоване зображення сокола або якоря.

- Цікаво, що тризуб як символ Української держави зображено на гербах деяких частин італійської армії. Там зберігається традиція додавати символіку тих територій, де ця частина здобула перемогу. Так, під час Другої світової війни італійські військові формування воювали на території України. І хоч вони зазнали поразки, після повернення, з живих бійців було сформовано окремий підрозділ, на емблемі якого зображено символ України.

- Найбільший тризуб знаходиться на території Івано-Франківської області (в районі с. Остриня). Його поставив один із воєнків УПА на місці боїв між повстанським військом і загонами НКВД. Гербу, виготовленому з білого гірського каменю, понад 70 років

- Для українців усього світу Тризуб символізує нерозривний зв'язок із Батьківщиною.

- У давнину його використовували як своєрідний амулет. Археологи знайшли зоб-

раження тризуба в багатьох пам'ятках культури, що датуються I століттям нашої ери. У народів Сходу та Середземномор'я символ відомий з найдавніших часів, на українських землях – з II ст.

- За часів Київської Русі тризуб був знаком Рюриковичів. Археологи знаходили зображення тризуба на монетах, печатках, посуді, цеглі, фресках тощо. За матеріалами енциклопедії: послі київського князя Ігоря (912-945 рр.) мали печатки з тризубом при укладанні договорів з візантійцями. Київський князь Володимир Святославович (980-1015) карбував тризуб на монетах, де з одного боку було зображено портрет правителя, а з іншого – тризуб.

- Подібні символи можна знайти в багатьох інших народів. Серед них: Литва, Італія, Барбадос. Багато індійських богів зображені з тризубами в руках: Великий Вайшну Дева, Шива, Вішна. А також багато міфічних героїв: Нептун, Посейдон, Тагімасад, Перун. А гігантські наскельні малюнки поблизу Піску в Перу вважаються найбільшим зображенням тризуба у світі.

Віктор ГРИГОРЧУК,
Перший заступник голови
Яеської філії СУР

Вишійте, мамо, бронезилет

Зимового морозного дня, 26 січня 2024 року, в концертній залі Косівської школи мистецтв зібралася численна аудиторія поціновувачів поетичного слова – письменники, журналісти, художники, освітяни, викладачі Косівської школи мистецтв, Косівського інституту ПДМ ЛНАМ, члени Клубу інтелігенції ім. І. Пелипейка та РО «Просвіта», представники державних органів влади, громадськості – на презентацію книги відомого українського поета, члена Національної спілки письменників України Богдана Томенчука «Вишійте, мамо, бронезилет».

У заході взяли участь гості з Івано-Франківська: Іван Любінець – заступник директора Івано-Франківського регіонального Центру оцінювання якості освіти, Мирослав Габорак – колишній голова Івано-Франківського обкому профспілки працівників освіти, а також Юрій Плосконіс – голова Косівської територіальної громади, Оксана Мельниченко – депутатка Івано-Франківської обласної ради, отець декан Іван Близнюк – настоятель храму Успіння Пресвятої Богородиці села Старого Косова.

Модератори дійства Мирослав Габорак та Іван Любінець почергово вели презентацію, цікаво розповідаючи про Богдана Томенчука та його творчість.

Богдан Томенчук – лавреат Національної премії України ім. Тараса Шевченка, премій імені В'ячеслава Чорновола, Івана Франка, Василя Стефаника, Володимира Свідзінського, а водночас – освітянин, директор Івано-Франківського регіонального Центру оцінювання якості освіти.

Майбутній поет народився в селі Ценяві на Коломийщині. Він математик за освітою, але поет та лірик у душі. З-під його пера вийшли в світ 13 збірок.

Презентована книжка «Вишійте, мамо, бронезилет» пішла до читача із Брустурівського видавництва «Дискурсус» наприкінці 2023 року, видана за кошти родини, Івано-Франківського обкому профспілки працівників освіти, премії ім. В.Свідзінського.

«Мені колись моя мама у 1989 році казала: «Дитино, вони вас знайдуть через 30 років». Наша стійкість у тому, що ми люди. Ми розуміємо, во ім'я чого це робиться. Я не думав видавати цю книжку, але в Городку Львівської області, де мав літературну зустріч, мене на сцені «втиснули» в куточок: «Видайте цю книжку». Я не сподівався, що набереться стільки текстів на тему війни», – так розповів Богдан Томенчук про історію написання цієї збірки.

Літературно-художнє видання на 398 сторінках вмістило понад 300 віршів – «про життя в часи, коли вишивають не сорочки чи весільні

Учасники презентації у концертному залі Косівської школи мистецтв.

Валентина Молинь отримує автограф від Богдана Томенчука

Світлина на згадку про зустріч (зліва Любов Чупринчук направо): Дмитро Обушак, Юрій Плосконос, Богдан Томенчук, Оксана Мельниченко, Іван Близнюк

рушники, а бронезилети, а кожен вірш, – то окрема доля, яка пройшла через серце митця».

У залі хоч людно, але панує тиша і така незвичайна атмосфера, яку непросто описати словами. Це треба було відчувати і побачити. Із уст поета, але з клубком у горлі та зі сльозами на очах, лунають емоційні вірші, в яких він відкриває почуття незламності нашого народу у боротьбі проти окупантів. Присутні уважно вслухалися в кожен римований ря-

док, який, торкаючись людських струн, зворушував до сліз, щемив серце.

А Слово поета доповнювала музика у виконанні камерного ансамблю скрипалів викладачів музичної школи мистецтв під керівництвом Дмитра Обушака та концертмейстерки Ельвіни Звїздарик. Струни наших сердець зачепила і пісня «Бийся» на слова Богдана Томенчука, що зворушливо звучала у виконанні викладачки Косівської школи мистецтв Христини Хім'як. У ній, як і в кожному його вірші, ми відчули душу і серце автора, і те, що переживає митець і Україна сьогодні.

Усі, хто брав слово, – депутатка Оксана Мельниченко, письменник Василь Шкурган, отець Іван Близнюк, шанувальниця таланту поета Любов Чупринчук – високо оцінили нове видання, подякували майстру за мужність, з якою він прийняв у своє серце сльози і біль матерів, дружин, дітей, які втратили на цій війні найдорожче – синів, чоловіків, батьків, за велику справу, яку робить поет для наших воїнів, зичили наснаги та ентузіазму, нових творчих здобутків на літературній ниві для піднесення національного духу українців та перемоги в жорстокій війні.

Учасники заходу після презентації не поспішали розходитися, більшість з них охоче спілкувалися з Б.Томенчуком і отримували разом з автографом на щойно придбаній книжці й декілька слів від автора. Зібрані кошти підуть на підтримку Збройних сил України.

«Це не пожертва – це інвестиція в майбутнє, – наголошує Богдан Томенчук. – Якщо тил не буде гідний фронту, то він рано чи пізно сам стане фронтом. І, насправді, все може виявитися трагічно пізно. Любим і бережим те, що маємо тільки ми, – Україну. Її треба і варто любити не тільки до глибини душі, а й до глибини кишені. Істина не нова, але новіших наразі не треба».

Свою щирю та благородну лепту в перемогу України над її жорстоким ворогом вносить Б. Томенчук, мандруючи українськими містами і містечками, своєю поетичними рядками збираючи кошти на допомогу ЗСУ. Зібрано вже 300 тисяч гривень, з них тільки за цю збірку – двісті тисяч.

А в Косові книжок не вистачило.

Марія ПОРОХ,
членкиня Клубу інтелігенції
ім. І. Пелипейка та РО «Просвіта».
Світлина авторки та інших джерел

Українські письменники ювіляри 2024 р.

(Продовження з попереднього числа)

БЕРЕЗЕНЬ

Тарас Григорович Шевченко – 210 років
Юрій Михайлович Мушкетик – 95 років

Тарас Шевченко (1814-1861)

Тарас Шевченко присвятив свою творчість і життя українському народові. Як видатний український поет, прозаїк, драматург і художник, Шевченко підняв українську літературу на міжнародний рівень, включаючи гуманістичні ідеї і політичні думки для боротьби проти соціальної неправди та неволі. За підтримку К. Брюллова, В. Жуковського, Є. Гребінки, І. Сошенка та інших культурних діячів Шевченка викупили з кріпацтва у 1838 році. Після закінчення Академії мистецтв (1844) Т. Шевченко працював художником у Києві та викладачем малювання Київського університету.

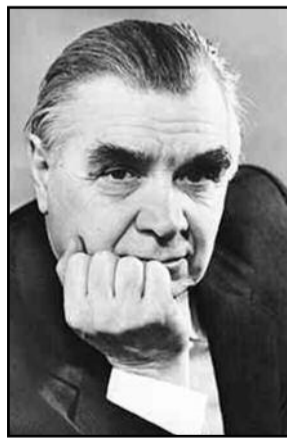
Т. Шевченко є одним з найвидатніших майстрів українського образотворчого мистецтва. Він працював у галузях станкового живопису, графіки, монументально-декоративного розпису та скульптури, досконало володів технікою акварелі, олії, офорту, малюнка олівцем і пером. Він є автором понад тисячі мистецьких творів. У 1859-1860 роках виконав офорти з творів зарубіжних та російських художників, за які отримав звання академіка гравірування.

Національний поет почав писати вірші у другій половині 30-х років. У 1840 році в Петербурзі вийшла його перша збірка поезій "Кобзар". Творчість Шевченка охоплює поезію, поеми, балади, автобіографічні твори («Причинна», «Тополя», «Утоплена», «Кобзар», «Тарасова ніч», «Іван Підкова», «Гайдамаки», «Гамалія», «Розрита могила», «Чигирине, Чигирине», «Сон», «Великий льох», «Кавказ», «І мертвим, і живим...», «Холодний Яр», «Давидові псалми», «Заповіт», «Іван Гус», «Мені однаково», «В неволі тяжко», «Чи ми ще зійдемося знову», «Думи мої, думи мої», «Полякам», «У Бога за дверима лежала сокира», «Царі», «Княжна», «Іржавець», «Чернець», «Москалева криниця», «Титарівна», «Мені тринадцятий минало», «А. О. Козачковському», «І виріс я на чужині», «Хіба самому написати», «І золотої й дорогої», «Лічу в неволі дні і ночі», «Неофіти», «Юродивий», «Доля», «Муза», «Слава», «Марія», «Чи не покинуть нам, небого» та історична соціально-побутова драма «Назар Стодоля».

Шевченкова поезія стала етапом і в розвитку української літературної мови. Шевченко завершив процес її формування, розпочатий ще його попередниками (Котляревським, Квітокою-Основ'яненком, поетами-романтиками та ін.), здійснивши її синтез із живою народною мовою, і збагативши виражальні можливості українського художнього слова.

Юрій Мушкетик (1929-2019)

Народився 21 березня 1929 року в селі Вертіївка Ніжинського району у сільській сім'ї. Випускник філологічного факультету Київського університету (1953), потім як аспірант при кафедрі української літератури. Працював редактором журналу „Дніпро“, секретарем правління Київської організації Спілки письменників України, а з 1986 р. по 2001 роках – головою Національної Спілки письменників України. Помер 6 червня 2019 року у 90-річному віці у Києві. В українській літературі відомий як прозаїк, поет, публіцист, літературний критик та громадський діяч.

Перша повість «Семен Палій» (1954) була надрукована у видавництві «Радянський письменник». Далі були надруковані романи *Гайдамаки* (1957), *Серце і камінь* (1962), *Крапля крові* (1964), *Останній острів* (1969), *Яса* (1970-1974), *Жорстоке милосердя* (1973), *Біла тінь* (1977), *Суд над Сенкою* (1978) *Позиція* (1979), *Віхола* (1983), *Гетьман, син гетьмана* (2013), *Останній гетьман* (2010), *Час звіра* (2014) та інші. Крім романів Юрій Михайлович Мушкетик написав чимало повістей та оповідань: «Вогні серед ночі»; «Чорний хліб»; «День пролітає над нами»; «Смерть Сократа»; «З'їж серце лева»; «Старий у задумі»; «Біль»; «Жовтий цвіт кульбаби»; «Обвал»; «Літній птах на зимовому березі»; «Селена»; «Динозавр»; «Суд» та інші.

КВІТЕНЬ

Леонід Іванович Смілянський – 120 років

Леонід Смілянський (1904-1966)

Леонід Іванович Смілянський народився 27 лютого 1904 року у місті Конотоп Сумської області. Після закінчення філологічного факультету Київського інституту народної освіти став аспірантом при Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка Академії наук УРСР.

Леонід Смілянський прийшов у літературу в другій половині 20-х років, з першими творами про громадську війну в Україні, далі про Велику Вітчизняну війну, про національне відродження та історико-біографічну прозу і драматургію: збірка оповідань «Нові оселі» (1928) і повість «Машиністи» (1927), оповідання «Каламут», «Стара історія», «Злочин бригадира», «Мехзавод» (1930), «Периферія» (1933), «Полонений» (1934) та роман «Зустрічі» (1935), «Золотих воротах», «Думі про Кравчиху» (1942), «Євшан-зілля» (1943).

Найкращим твором письменника на історико-біографічну тему є роман у двох книгах «Поетова молодість» (книга I – 1960 р., книга II – 1963 р.) про Шевченка, розпочатий ще перед війною.

Леонід Смілянський залишив по собі досить значну літературну спадщину. Крім уже згадуваних, письменник звертався у своїй творчості до історичної теми, написавши, зокрема, драму «Заграви», оповідання «Сад». За сценаріями Л. Смілянського створені кінофільми «Іван Франко» і «Сашко».

ТРАВЕНЬ

Панас Мирний – 175 років

Панас Мирний (1849-1920)

Панас Мирний (Панас Якович Рудченко) народився 13 травня 1849 року в місті Миргороді на Полтавщині. Незначною була освіта Панаса Рудченка, бо після кількох років навчання в Миргородському парафіяльному, а потім у Гадяцькому повітовому училищі чотирнадцятилітній хлопець йде на власний хліб.

Перші його твори (вірш "Україні" та оповідання "Лихий попутав"), підписані прибраним ім'ям Панас Мирний, з'явилися за кордоном, у львівському журналі "Правда" в 1872 році.

Творчість Панаса Мирного складається з оповідання («Лихий попутав; «Ганнуся»; «Як ведеться, так і живеться»; «Морозенко») повістей («П'яниця»; «Лихі люди»; «Лихо давне й согочасне»; «Голодна воля»; «За водою») романів («Хіба ревуть воли, як ясла повні?»; «Повія») новел («Лови») та п'єс («Лімерівна»).

У своїй творчості Панас Мирний започаткував нову жанрову систему: психологічне оповідання й новелу; соціально-психологічний роман і повість; художній нарис і сатиричну казку. Підтримував тісні зв'язки з багатьма відомими діячами української культури, проводив активну громадську діяльність. Зокрема, на початку ХХ ст. виступав із закликами до боротьби за свободу й рівноправність жінок, протестував проти заборони вшанування пам'яті Тараса Шевченка в 1914-му.

Помер Панас Мирний 28 січня 1920 року. Поховано його в Полтаві. Згідно з постановою уряду Української РСР в будинку, де жив письменник з 1903 року, утворено літературно-меморіальний музей. У 1951 році в Полтаві урочисто відкрито пам'ятник письменникові.

Використані джерела:

<https://storymaps.arcgis.com/stories/c4a1d62f76b040f7afb077f79db9e3a5>; https://www.ukrinform.ua/authors/urij_musketik.html; http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe? Z21ID=& I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Mushketyk_Y; <https://nlu.org.ua/event.php?id=1152>;

(Далі буде)

Роман ПЕТРАШУК

ТВОРЧИСТЬ ЄДНАЄ СЕРЦЯ...

Ізнову нас зібрала Косівська центральна міська бібліотека. 13 січня 2024 року, вперше в цьому році в її світлиці відбувся мистецький захід «Вечір власного твору», який ініціювали Василь Шкурган – член Національної спілки письменників України, голова Косівського осередку НСПУ, лауреат літературної премії «Князь Роси» ім. Т. Мельничука, та Тетяна Торак – студентка I курсу філологічного факультету Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника.

На вечір завітала творча інтелігенція Косівщини – різного віку, професій, уподобань, освіти, фаху, серед яких – освітяни, медики, митці, науковці НПП «Гуцульщина», бібліотечні працівники.

Василь Шкурган відкриваючи творчий захід, зазначив: «Цей вечір покликаний сприяти розвитку поезії, поверненню до традиції поетичних читань, відновленню діалогу між поезією та іншими видами мистецтва, створенню на сторінках засобів масової інформації позитивного образу поезії як справді сучасного мистецтва, відкритого для людей».

В. І. Шкурган організував святкове зібрання так, що для присутніх дві години про-майнули швидко і в піднесеному настрої. Захід був цікавим і душевним.

Перед початком Василь Іванович зробив декілька оголошень, зокрема:

Івано-Франківська НСПУ випустила три альманахи (міні-антології) – перший «Яблуко», другий «Хризантема – королева осені», третій «Святкова феєрія», в який увійшли поетичні і прозові твори наших літераторів Аделі Григорук, Миколи Близнюка, Василя Шкургана.

В альманахи НСПУ та журнал «Золота пектораль» можуть надсилати свої твори і початківці в літературі, незважаючи на вік.

Автори, що працюють у жанрах малої прози та поезії, потребують краще зрозуміти всі аспекти психології творчості, можуть стати учасниками літстудії «Співголосся» у фейсбуці.

Охочі можуть взяти участь і в Шевченківських читаннях (вірші різної тематики), які відбудуться в Народному домі м. Косова 18 лютого 2024 року.

А учасники літературної зустрічі в бібліотеці, яких представляв Василь Шкурган, мали можливість прочитати свої вірші, малі прозові чи уривки більших прозових творів і поділитися думками про роль поезії в нашому житті.

Присутні уважно слухали Марійку Лазарович – філологиню, дослідницю фольклору, Ігоря Маковійчука – поета, Віру Борис-Татарчук – писанкарку, аніматорку, Олександру Кіт-Басисту – лікарку, Надію Іванюк-Пасічнюк – членкиню Клубу інтелігенції ім. І. Пелипейка та РО «Просвіта», Світлану Кри-

цкалюк – викладачку музичної школи, Богдана Романишина – художника, Володимира Довгуна – художника, автора пісень, з уст яких лунала створена ними патріотична, філософська, духовна і лірична поезія.

Зворушили аудиторію пісні на вірші Василя Гостюка у виконанні народного артиста України Віталія Білоножка, який саме в ці дні відійшов за земні обрії.

Не залишились поза увагою проза, прочитана наймолодшою учасницею заходу – Тетяною Торак, колядки Марії Лазарович, розповіді Івана Павлюка про свого вчителя, наставника, світлої пам'яті Богдана Радиша-Маринюка, землячку Андріану Сусак. Ми слухали пісні на слова Івана Павлюка та Василя Гостюка, вірші гуцульською говіркою Василя Шкургана – «хранителя мовних скарбів» (за висловом А.Григорук).

Пісня на слова І.Павлюка та музику В.Вольського, присвячена Народній героїні України Андріані Арехті-Сусак, яка вийшла на екран завдяки Василеві Федоришину, Дмитрові Федорчуку, Валерію Данилюку, Леоніду Процюку, Марійці Сумарук, взяла за душу, зворушила так, що защеміло серце, покотилися сльози. Іван Павлюк висловив щире подяку їм. Свої враження про пісню сказав і Василь Гостюк:

«Немає слів. Щемно на серці, сльози на очах, коли слухаєш пісні чи вірші, присвячені Героям війни. Мене як поета-пісняра до глибини душі пронизала ця пісня, присвячена живій героїні. Варто, щоб вона звучала в усіх школах».

Вечір поезії пройшов цікаво й захоплююче, він нікого не залишив байдужим і припав до душі кожному з присутніх, бо хоч звучали вірші й різні за рівнем літературної майстерності, та слова в них щирі, сповнені любові й ніжності, і линуть вони з глибини душі, серця. Учасники заходу були вражені почутим, поетична і творча атмосфера панувала в аудиторії, в серцях і в думках кожного присутнього.

«Сьогоднішнє зібрання – це своєрідне відновлення літературної студії «Флояра». І ми повинні шукати енергію, щоб відродити її», – сказав на закінчення Василь Шкурган.

Закінчити розповідь хочу віршованими рядками експромтом створеними під час зустрічі Надією Іванюк-Пасічнюк:

«Сьогодні – свято для душі,
Читались, слухались вірші,
Слова звучали, римувались,
Струмочком чистим виливались...
Звучали вірші, справжні, зрілі,
І пафосні, і трошки «білі»,
Усі – як друг на самоті.
Тож не мовчім!
Хай пишуться вірші!»

Василь Шкурган відкриває літературне зібрання.
Зліва направо: Василь Шкурган – модератор заходу,
Василь Гостюк, Мирослав Радиш

Учасники заходу зліва направо: Василь Шкурган,
Василь Гостюк, Мирослав Радиш, Анатолій Гордійчук,
Іван Павлюк, Богдан Романишин, Марійка Лазарович,
позаду – Федір Тершак, Володимир Довгун

Виступає Світлана Крицкалюк далі зліва направо:
Надія Іванюк-Пасічнюк, Надія Копер, Тетяна Торак,
Олександра Кіт-Басиста, Віра Борис-Татарчук, Ігор Маковійчук

На згадку про зустріч. Зліва направо: Василь Данко, Федір Тершак, Іван Павлюк, Йосип Приймак, Володимир Довгун, Василь Шкурган, Уляна Книш, Василь Гостюк, Ігор Маковійчук, Богдан Романишин, Анатолій Гордійчук, Мирослав Радиш. Сидять зліва направо: Марійка Лазарович, Світлана Крицкалюк, Тетяна Торак, Надія Іванюк-Пасічнюк, Олександра Кіт-Басиста, Марія Порох, Віра Борис-Татарчук

Шановним авторам художнього слова хочеться щиро побажати, щоб поезія ніколи не покидала душу, щоб творити і писати допомагала любов близьких і теплота рідних сердець. Натхнення та успіхів на літературній ниві!

Марія ПОРОХ,
членкиня Клубу інтелігенції
ім. І.Пелипейка та РО «Просвіта».
Світлина автора

Микола ВЕГЕШ, Ірина-Люба ГОРВАТ

НАВІКИ В ПАМ'ЯТІ НАРОДНІЙ

До 85-річчя проголошення незалежності Карпатської України і 150-річчя від дня народження Августина Волошина

Відома дослідниця українського фольклору Таміла Висіцька у передмові до своєї книги написала такі рядки: «За радянського періоду всі історичні події були переглянуті та висвітлені виключно з позиції радянської ідеології. З часу розпаду СРСР на теренах колишніх радянських республік розпочався зворотний процес: усе, що раніше вважалося позитивним, стало негативним, що вважалося незаперечною істиною, тепер тлумачиться в протилежному аспекті. Тож скільки ще разів історія буде перекинуватися, вивертатися, шліфуватися? Однозначно, що стільки, скільки разів буде змінюватися в країні ідеологія правлячої верхівки, яку цікавить лише збереження своєї влади, а для цього потрібне утвердження «закономірності» даної ідеології. І, безперечно, завжди знайдуться «науковці», які будуть перевертати знову і знову все «з ніг на голову» на догоду владі. Кожен має право на власну думку, але ніхто не повинен цю думку оголошувати як вирок суду в останній інстанції. Люди мають право знати усі факти тих чи інших подій. Лише це дасть можливість запобігти помилкам у майбутньому!». Цілком щирі й правдиві слова.

Щось подібне можемо сказати про Августина Волошина і Карпатську Україну. «Кілька десятиліть потрібно було для того, щоб український народ, у першу чергу молоде покоління, знали правду про Карпатську Україну, – стверджує, наприклад, відомий український фольклорист і літературознавець Іван Хланта. – Ціле півстоліття нам заборонялося не тільки говорити, але й згадувати про неї. Мужні захисники молоді держави – Карпатської України та її президент Августин Волошин зображувались винятково як українські буржуазні націоналісти, запродавці і зрадники нашого народу. Найгіршим було те, що сфальсифікована історія Карпатської України проникла в школу, і наші діти повторювали за своїми вчителями фальшиві трактування тих подій. І тільки сьогодні, у нашій незалежній державі маємо можливість по-справжньому усвідомити тогочасні події і зовсім іншими очима подивитися на ті, одночасно далекі і близькі, часи»¹. На Закарпатті збереглися різноманітні легенди, перекази й пісні про князя Корятівича та Ілону Зріні, про Олексу Довбуша та карпатських опришків, неймовірно оповідання про місцевого силача Кротона, який гнув підкови і мав надприродну силу... Народ складав легенди про тих, кого найбільше любив, не звертаючи увагу на позицію комуністичних чиновників та офіційне трактування радянської історії. Хоча історія Карпатської України порівняно молода, та й тривала вона протягом короткого відрізка часу, проте залишила свої сліди в народній пам'яті.

Український народ Закарпаття швидко збагнув, що призначення прем'єр-міністром уряду Підкарпатської Русі Андрія Бродія не буде тривалим, що він та його найближчі соратники швидко зійдуть із політичної сцени краю, бо немає в них справжнього українського духу. Проургорська орієнтація першого автономного уряду краю знайшла своє відображення в одній із коломийок, яку на Рахівщині записав С. Вівчар:

*Не допоможе Фенцик Пішта, ні Бродій,
ні Іштен (по угорськи Бог – Авт.),
Що казали «Українців карайте та ріжте».
Фенцик Пішта дістанеться свині сокотити,
Бродій піде з циганами здохлі пси лупити.*

*А ви мете кішлейбики за ноги тримати,
Бо ми будем кішлейбиків різати й рубати.
Позволив вам Фенцик й Бродій українців лупити,
Як ви тутки гадаєте кішлейбики жити?
Кішлейбики – лицеміри, йдіться сповідати,
Як ви тутки, кішлейбики, хочете остати.
Кішлейбики – лицеміри, йдіться сповідати,
Бо буде вам Фенцик Пішта гріхи відпускати.
Слід вам буде замінити Бондій, Шандор й Дюла,
Коли сонце нам загіє, щоб вас тут не було»².*

Очевидець тих історичних подій М. Могорита пригадував: «Пристрасті в краї стали вирувати ще з більшою силою, а особливо, коли нависала агресія з боку фашистської Угорщини. Пригадується свіжий, із заморозком, березневий ранок. У будинку, де до цього часу розміщувалась чехословацька жандармерія, виру-

вало життя січовицької сотні. Федір та Михайло Щури, Федір Тацинець, Іван Іванцьо та Василь Івашко, Іван та Василь Ковалі й десятки інших селян з саморобними макетами гвинтівок під керівництвом Миколи Глеби та Михайла Синиці, які кілька днів тому повернулись з війська, відпрацьовували бойові вправи. Враз над нашими головами загуркотів аероплан, що потім був прозваний «кукурузником», з якого летіли сріблясті листівки. Кожному з нас вдалось заховати в пазуху по кілька з них. Хоч ще й не був школярем, але складами я прочитав:

*Мадяр, німець нам не брат,
Фенциківців вон із хат.
Наш Волошин батько милий,
Не жаліє для нас сили,
Він працює для нас всіх,
Дай Боже йому успіх»³.*

На відміну від А. Бродія і С. Фенцика, Августина Волошина закарпатці давали високу оцінку, про що свідчить добірка народних пісень, зібрана вже згаданим вище Іваном Хлантою. Ось, для прикладу, фрагменти із пісні «Ой у жовтні в тридцять восьмим (почалося нове життя)»:

*Ой у жовтні в тридцять восьмим сталася новина:
Автономію дістала Карпатська Україна.
В листопаді блискавкою розійшлася слава:
Верховина – незалежна Карпатська держава!
Уже сніжок наші гори мало припорошив,
Прем'єр-міністром Уряду став Августин Волошин.
Затрембітайте, гузули, аби усі чули,*

*Що чужого панування ми ся вже позбули.
Більше наші верховинці не будуть рабами,
Бо Карпатська Україна управляє нами.
Ой вороги не дримали, в Відні ся зібрали,
Половину Підкарпаття Гортію віддали.
Та ми спати не будемо, а сили зберемо,
Споконвічні наші землі назад повернемо.
Аж Карпатська Україна те зробить не зможе,
То Велика Україна прийде й допоможе...
Ой ти, батьку, Волошине, ім'я твоє любе,
Віriamo ми в слова мудрі – Україна буде»⁴.*

Пісня «Та ходила раз до Хуста», яку записав І. Панькевич, передавала споконвічні прагнення закарпатських українців до возз'єднання з Великою Україною. Люди вірили, що А. Волошину вдасться здійснити цю важливу місію:

*У лютому в ту неділю ми всі святкували,
Сейм Карпатської України коли обирали.
Республіку Соїм у Хусті коли проголосив,
Президентом був обраний Августин Волошин.
Побажаймо президенту добре керувати,
З Великою Україною наш край возз'єднати.
Поможи нам, милий Боже, землі об'єднати
Та на Різдво разом в Львові вже колядувати.
Поможи нам разом, Боже, з Україною жити,
На Великдень у Києві вже паски святити.
Ой коби весна прийшла, зозуля кувала,
Та коби нас Україна до собі приєднала»⁵.*

У 2004 р. І. Хланта у с. Лоза Іршавського району Закарпатської області записав пісню «Волошин – наш батько рідний», через яку червоною ниткою проходить впевненість краян, що саме Августин Волошин принесе їм свободу:

*Волошин наш – батько рідний,
Поведе нас в край свободний.
Там будемо жити, жити,
А ворогів бити, бити.
А ви, хлопці, не сумуйте,
Україну вже будуйте.
Ви, дівчата, ви хороши,
Вишивайте хлопцям ноши.
Ви, кайдани, покиньте,
Україні волю дайте.
Ті кайдани покинули,
Україні волю дали»⁶.*

1. Висіцька Т. Опришки. Легенди і дійсність. Ужгород: Поліграфцентр «ЛІРА», 2007. С. 3.

2. «Минулося, та не забулось...». Карпатська Україна у піснях, легендах, переказах, бувальщинах та літературних творах / Упорядкування, підготовка текстів, вступна стаття та примітки Івана Хланти. Ужгород: Видавництво «Карпати», 2009. С. 3.

3. Вівчар С. Ліс шумить. Карпатська Україна в боротьбі за незалежність. Львів: Видавництво «Світ», 2001. С. 177.

4. Могорита М. Синівська пам'ять. Отець Августин Волошин в документах та пам'яті народній / Автор-упорядник В. І. Матейко. Ужгород: Видавництво «Гражда», 2017. С. 67-68.

5. «Минулося, та не забулось...». Карпатська Україна у піснях, легендах, переказах, бувальщинах та літературних творах / Упорядкування, підготовка текстів, вступна стаття та примітки Івана Хланти. С. 70-71.

6. «Минулося, та не забулось...». Карпатська Україна у піснях, легендах, переказах, бувальщинах та літературних творах / Упорядкування, підготовка текстів, вступна стаття та примітки Івана Хланти. С. 72.

7. Там само. С. 74.

(Далі буде)

◆ С М О Р І Ж К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

Інга КВІТКА

НАЙПРЕКРАСНІША МОВА

(казка)

Було це колись дуже давно. Жила на землі прекрасна країна. Звали цю країну – Україна. Була та країна настільки красивою, що коли її хтось бачив, відразу хотів навчитися її мовою розмовляти.

Все живе, від пташки до квітки в цій країні, почувши найчарівнішу, мелодійну мову говорили нею. Квіти пританцьовували. Від вітерця ледь заколишуться й повторюють слова, що немов найніжніша мелодія лунають. А сонечко... що тут й казати, ледь українську мову почує, вмить починає світити ще яскравіше.

Та от біда. По сусідству із цією найдивовижнішою з країн жив один дуже задрісний князь. Був він єдиним на всьому білому світові, хто почувши українську мову, замість того, щоб полюбити її, – ненавидів. Не подоба-

лося йому, що всі навколо хвалять українську мову, а його країни та мови не люблять.

Позаздрив підлий князь і вирішив піти війною на сусідню країну, щоб раз і назавжди знищити її!

назавжди, щоб навіть пташки в небі більше не сміли співати українською, квіточки не шелестіли, повторюючи ніжний шепіт найпрекраснішої мови, й навіть сонце не сміло яскравіше світити над тією землею.

Послухалося військо підлого князя й налетіло на сусідню країну, неначе справжня зграя воронів. Врожай топчуть, худобу крадуть, хати підпалюють, рідною мовою розмовляти забороняють. Думали князівські воїки, що з легкістю переможуть прекрасну країну. Але помилилися...

Вмить увесь народ сусідньої країни піднявся захищати рідну землю та найпрекраснішу мову. Кожна пташка, квітка й навіть сонце робили все, аби перемогти підлого ворога!

Разом вони прогнали ворогів зі своєї неньки, захопили в полон підлого князя, а найпрекрасніша мова на світі й по сьогоднішній день зачаровує всіх, хто її почує!

Зібрав підлий князь своє військо і пішов на сусідню країну війною. Наказав він своєму війську, аби вони знищили українську мову раз та

Чи знаєте ви, що:

- Площа сонячної поверхні розміром, як поштова марка, світить з такою ж яскравістю, як півтора мільйона свічок.

- У хмарах міжзіркового газу в центрі нашої Галактики, вчені виявили цукор.

- Якщо подивитися на Землю з Космосу, то виявиться, що третина суші не знає слідів людської діяльності.

- Над Землею щосекунди з'являється близько 70 блискавок.

- Найчастіше блискавки влучають у дуба, тополя і сосну, найрідше – у бук.

Відгадай...

Знизу клин
Зверху млин.
Тече вода,
А їй не біда.

(Парасолька)

Мов маленький м'ячик,
Висить, а не скаче,

Рум'яне, гладеньке,
На смак солоденьке.
(Яблуко)

Дерев'яний та довгенький,
Маю носик я гостренький.
На білому слід лишаю,
Усіх діток потішаю.

(Олівець)

Олена ЖУРЛИВА

НАШ ВОРКОТИК

Наш Воркотик не гуляє
Ниточки снує-мотає.
Як змотає на клубок,
Вшиє Галі фартушок.

Володимир ПІДПАЛИЙ

ПІДКІВКИ

В маленької киці
м'які топтаниці,
гостренькі дряпки –
з підківками лапки...

Л. КУЛІШ-ЗІНЬКІВ

ПІВНИК

Півник гарну книжечку
роздивлявся в ліжечку,
а коли стулились очі,
захропів посеред ночі.
Як проснувся – то у крик:
– Ку - ку - рі - ку!
Ку-у-рік!
Мене люди засміють,
мене кури заклюють,
Ще й собачка скаже: "гав! –
півень раночок проснав!"

◆ С М О Р І Ж К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

21 ЛЮТОГО – МІЖНАРОДНИЙ
ДЕНЬ РІДНОЇ МОВИ!

Як кажуть – «Скільки у світі квітів – стільки у світі мов!» Але одна єдина найдорожча кожному з нас. Це мова, яку ми почули вперше від матері в її піснях, проспіваних нам на сон в її молитві, в її лагідному слові любові до свого паростка.

Це все запам'ятовується! Це робить нас отими добрими, гідними нашого роду синами і дочками.

Міжнародний день рідної мови відзначаємо кожного року 21 лютого, з 2000 р. Цей день затверджений Генеральною конференцією ЮНЕСКО. Хоч свято і дуже молоде, воно увійшло у світову свідомість, адже мова є універсальною формою об'єднання людей в єдине ціле, в один народ.

В основу свята лягло жорстоке придушення владою в Бангладеші демонстрації протесту проти урядової заборони використання в країні бенгальської мови 21 лютого 1952 р.

На думку Є.М. Верещагіна і В.Г. Костомарова, «національна мова входить у поняття національної культури, бо природні умови, географічне положення, рівень і спеціалізація народного господарства, тенденція суспільної думки, науки, мистецтва – всі великі і малі особливості життя народу – знаходять відбиття у мові цього народу».

Згадаємо слова Володимира Сосюри: «Без мови рідної, юначе, й народу нашого нема».

А скільки заборон, знушень зазнала УКРАЇНСЬКА МОВА протягом століть в Україні?!

(І.П. К.)

П'ЯТЬ ОСОБЛИВИХ РИС УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1. Зменшувально-пестливі суфікси в неочікуваних місцях

Українська може бути надзвичайно лагідною й пестливою – аж настільки, що до кожної з шести самостійних частин нашої мови приєднуються зменшувально-пестливі суфікси. Наприклад :

- **Іменник:** доленька, воріженьки, столик, шухлядочка.
- **Прикметник:** близенький, синенький, лисенький.
- **Дієслово:** їстоньки, спатоньки.

• **Прислівник:** далеченько, туточки.

• **Займенник:** отакенький, аніскілечки.

• **Числівник:** двійко, п'ятірко.

2. Повторюваність дій – повторюваність префіксів

Дієслова, які позначають повторювану дію (так звані ітеративні), можуть формуватися за допомогою повторювання префіксів (редуплікації): попоходити, попоробити, попоїсти, попоїздити.

3. Дві форми майбутнього часу

У різних українських говірках побуту-

ють різні форми майбутнього часу: **аналітична** (буду робити) і **синтетична** (робитиму). Друга форма утворилася з об'єднання слів "робити" та "йму" (тобто "маю"). До речі, це те саме "йму", яке можна побачити у сполучі "не йму віри" (ще один спосіб сказати "не вірю") чи слові "обійму".

4. У нашій мові є особливі слова – **паліндроми**. Це так звані "дзеркальні" фрази або слова: їх можна читати як зліва направо, так і справа наліво. Ось приміром "Я несу гусеня", або ж "ротатор".

5. **Найуживанішою** буквою в українському алфавіті є літера "п"; саме з неї починається найбільша кількість слів. Натомість **найменш уживана** – буква "ф", її вживають переважно в запозичених словах.

Легенда: весна, зима – Марцишор

Згідно з однією легендою, у перший день березня вийшла на узлісся красуня Весна, озирнулась і побачила як на проталинці, в заростях терну пробивається з-під снігу пролісок. Вона вирішила допомогти йому і почала розчищати навколо землю, звільняючи його від колючих гілок. Зима побачила це і осатаніла. Змахнула руками, закликала холодний вітер зі снігом, щоб знищити первоцвіт. Слабка квітка поникла під жорстоким вітром. Але Весна прикрила руками паросток і вкололася терном. Із її пораненої руки впала крапля гарячої крові, і квітка ожила. Так Весна перемогла Зиму. Кольори Марцишора символізують її червону кров на білому снігу.

<https://bukportret.info/chernivtsi/traditsiyi-chernivtsi/rumunske-svyato-mertsishor/>

Сторінки склала
Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

«УКРАЇНСЬКІ ЗИМОВІ СВЯТА ЗА СТАРИМ СТИЛЕМ» в місті Клуж-Напока

Українці в Румунії не тільки гучно святкують зимові свята, але й проводять заходи, на яких розповідають та показують найяскравіші наші традиційні дійства та обряди цього періоду. Союз українців Румунії, як організатор та спонсор таких культурних подій, продовжує опікуватися збереженням цих та інших наших давніх звичаїв вже протягом десятиліть. У Клуж-Напоці СУР зимовим українським святам традиційно присвячує січневу зустріч, яка цього року відбулася 13 січня в місцевому осередку. Її підготовкою та проведенням займалися представники Союзу українців Румунії у співпраці з відділом української мови при Клузькому університеті імені Бабеша-Бойоя та за участі постійного медіа-партнера – TVR Cluj.

Доцент, доктор філологічних наук пан І.Гербіл розпочав зустріч із запрошення групи колядників до нашої «хати» – вже традиційного для нас дійства, яким завжди розпочинаються заходи на цю тему в Клужі. Колядували та бажали вдалого нового року і на цей раз студенти та молодь українського походження, а приймали їх окрім організаторів – подружжя Гербіл – гості, члени СУР та біженці з України.

Після привітання і вступного слова голова клузької філії СУР пан І.Гербіл розпочав офіційну частину зустрічі виступом, який мав у своїй основі двомовну книгу пана професора І. Ребошапки «Вінок року» („Cinupa anului”). У цій книзі, яку було надруковано в 2006 році за фінансової підтримки Союзу українців Румунії, описано саме зимові звичаї та обряди українців, які компактно проживають в різних кутках Румунії. Доповідач зачитав уривок, в якому детально описано дійство Різдвяного вертепу з одного такого населеного пункту з Мараморощини. У присутніх ця цитата викликала хвилю спогадів та розповідей про різдвяні святкування, притаманні їхнім регіонам. Одна з біженок, Ірина Щур, поділилася детальними спогадами про тради-

ції та обряди Одещини, які вона пригадує та в яких приймала участь ще в юності.

«Різдвяно-новорічні урочистості завершуються третім найбільшим святом, Водохреща, відомим в народі як Ордан, Ардан, Йордан (від назви ріки Йордан у Палестині)»,

– так розпочала свою роботу на тему: «Водохреща: історія, традиції та вірування» головний редактор дитячого журналу «Дзвоник» Людмила Дорош. Після роз'яснення походження і символіки цього суто християнського свята, авторка звернула увагу на вже народні традиції, вірування та прикмети, пов'язані з цим днем. Вона підкреслила, що «завжди, центральне місце в ці свята займали обряди, пов'язані з водою». Тому найбільше інформації було саме про правила освячення, вживання та інші народні використання йорданської води.

Однією з невід'ємних частин святкування Водохрещі є заспікування величальних пісень, які «годиться завершувати побажаннями добра, щастя, злагоди та багатства». В українській обрядовості при будь-якому святкуванні та й в повсякденному житті без пісні не обійтися. Вони присутні в різних формах на всіх зимових святах. Тому й на заході не могло обійтися без пісень. Колядували жінки, що вже майже два роки, ще з початку війни з росією, перебувають у Клужі. Колядувала й українська молодь Румунії спочатку тільки чоловічими голосами, а потім всі разом. Не обійшлося й без виконання загальновідомих колядок, які співали усі бажані, всі, хто мав відповідний настрій чи бажання. Саме таке загальне спонтанне виконання пісень на заходах у Клуж-Напоці є традицією хоч і не новою, але дуже позитивною і автентичною. Вона створює ту неповторну атмосферу спокою, затишку і сімейного комфорту, про який так часто згадують наші гості у своїх інтерв'ю та відгуках. Пісні та наші зустрічі повертають людям не тільки хороший святковий настрій, а полегшують їхнє перебування на чужині в період сірої невизначеності. Прияз-

не оточення і доброзичливість вселяють надію в можливість об'єднатися, згуртуватися та врешті рещт досягнути спільної мети: перемоги і миру для всіх.

Ольга СЕНИШИН

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ:

Головний редактор – **Іван КОВАЧ** **Василь КАПТАРУ**

Редактори – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ** та **Роман ПЕТРАШУК**

Комп'ютерний набір – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ**

Техноредагування – **Роман ПЕТРАШУК**

Друкарня «RCR PRINT» Бухарест, Румунія; ISSN 1223-8988 Adresa redacției:

Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: vilne.slovo@uur.ro/ Адреса сайту СУР: www.uur.ro

**Наклад фінансований
Союзом українців Румунії**

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.

ВС